

TEXT & FOTO: ANNA MATTSSON

UTBILDNING FÖR LEDARE

– Den här ledarutbildningen skulle jag ha behövt för 30 år sedan. Så sa en av de erfarna cirkelledarna när hon nöjd rundade av sin ledarutbildning under en helg i Jämtland.

Studieförbundetets cirkelledarutbildningar är inte bara gyllene tillfällen att fin-slipa metodik och utbyta erfarenheter. För många deltagare innebär de ett personligt lyft.

Det susar lite extra av förväntan när deltagarna i Studieförbundetets ledarutbildning i Jämtland/Härjedalen samlas för sin sista kursomgång. Hälsar hjärtligt på varandra, breder mackor från det gedigna fikabordet. Inför de tidigare gångerna har de inte haft några hemuppgifter. Men nu har de blivit ombedda av ledaren Per Nordanberg att förbereda sig för korta anföranden om något som engagerar dem. Hela sista kursmomentet handlar om presentationsteknik. Att framträda själv, att lyssna på de andra i gruppen och kommentera.

Konceptet för Studieförbundetets ledarutbildningar är i grunden detsamma. Men stuket kan vara lite olika. Här i Jämtland/Härjedalen kör man helst alla de fyra ledarutbildningsstegen med samma grupp. En fredags-

kväll och en lördag gånger fyra, med lagom mellanrum emellan. Gruppen utvecklas och växer tillsammans. Blir trygga med varandra. Glider nu, vid fjärde och sista kurstillfället, tveklöst ned lite slumpmässigt kring borden i kurslokalen. Hund, musik, band, tango, gympa, det har blandat upp sig allteftersom. Alla som får frågan säger att blandningen är bra, man vidgar sina vyer, lär sig av varandra.

Framträdande

Vid det här fjärde kurstillfället ligger inte fokus på själva cirkelledarrollen, utan mest på att framträda inför grupp, en studiecirkel eller i annat sammanhang. Deltagarna har gripit sig an sin hemuppgift på olika sätt. Några, som Anna Östman, väljer att framfö-

ra en fiktiv cirkelstart, där hon redigt kommer ihåg att fästa ordet Studieförbundet i minnet hos åhörarna, andra talar om friare ämnen. Liselotte Ståhl gör ett intro som fastnar, ”Jag är 38 år och vill bli rockstjärna”, ingen missar ett ord sedan.

Över huvud taget missas inte många ord när de fortsätter hela fredagskvällen, kommer tillbaka och gör ett pass till på lördagen. Alla i gruppen gör flera presentationer, de förberedda följs av oförberedda i givna eller egna ämnen, hittepå eller på riktigt, ibland är det lite svårt att avgöra. Det spelar ingen riktig roll.

Dela med sig

En del blir väldigt personligt. Emmas erfarenheter som funktionshindrad och mob-

bad, Ulricas dåliga vecka, Leons svåra olycka.

– Ovanligt mycket privat för en sån här kurs, säger Per Nordanberg. Orsaken ligger säkert både i grupptrygghet och gruppåverkan, börjar någon fortsätter andra. Nästan rena AA-stämningen, utan andra jämförelser.

Efter varje anförande följer muntliga och skriftliga omdömen. Det är nästan lika vikti-

Anna Östman

g moment som själva framträdandena. Alla försöker vara uppriktiga, ge ros och ris. Diskutera vad som var bra, vad som kunde varit bättre, påminna om var blickar ska fästas, hur händer inte ska fara omkring. Per gör mellanstick med goda råd och pedagogiska tips. Påminner än en gång om hur viktigt framförandet är, hur åhörare snabbt bedömer en talare utifrån kroppsspråk och attityd, innehållet kommer långt efter.

Personligt lyft

Några väljer situationer ur sitt yrkesliv. Sofia Carlsson, tangoledare och textilkonservator, ger till exempel autentiska instruktioner om ansökningar till länsstyrelsen av medel för kyrkorestaurering.

– Jag kommer nog allra mest att ha användning av kunskaperna från kursen i

Emma Löf

mitt yrkesliv, säger hon. I tangocirkelarna är det inte så mycket presentationsteknik som är grejen.

Margareta Nordin, musikledare, gör liknande reflektioner. Hon är musiklektare även i yrkeslivet.

– Den här ledarutbildningen skulle jag ha behövt för 30 år sedan. Det var mycket då i lärarutbildningen som togs för givet och som man inte fick lära sig.

Flera av deltagarna säger att ledarutbildningen har blivit ett personligt lyft, både i ledarrollen och privat. Emma Löf tycker att hon nu kan se sig själv som ledare och förstå hur hon ska tillämpa ledarskapet i sin cirkel för deltagare med funktionshinder. Hon känner sig styrkt att gå vidare i studierna på Komvux. Ulrica Fredin har under utbildningen blivit sugen på att börja plugga, söka till högskola efter flera år i arbetslivet. Men hon vacklar lite inför att bli hundinstruktör, inför ansvaret, stå till svars inför deltagare både för sig själv och för klubben. Funderar vidare, grunden har hon nu, Brukshundklubben vill att blivande instruktörer ska ha gått L1:an, hon har alla fyra stegen.

– Det borde alla ha! inflikar bordskollegan Maria Wiktorsson, till vardags rektor och förskolechef som inte slirar en sekund på att

hon också haft nytta av kursen.

– Det är som om min arena har vuxit. Och det är synd att den är slut nu.

Inte perfekt

Ingen kritik? Bara idel lovord? Nja, vid sammanfattningen säger Micke Ståhl, musiker och bandleddare, att han visserligen fått lära sig ledarskap, men inte riktigt ändå vad som är en bra ledare.

– Rollspelen räcker inte, menar han, det blir lätt övertydligt vad som är dåligt ledarskap. Kunde man inte fått se en film, till exempel, som visat en riktigt god ledare?

Micke är van att framträda, i jobb och yrkesliv, karisman är uppenbar, men han undrar ändå. Kursledaren Per har inget fulländat och direkt svar, frågan brukar inte ställas, svaren brukar ha utvecklats under kursens gång. Och att ställa fram en prototyp för den perfekta ledaren låter sig knappast göras, eftersom det handlar om människor och människor har olika personligheter.

Micke Ståhl

Så Micke får ta med sig sin fråga hem, vända vidare på den. Se det som ett resultat av utbildningen, att kanske i fortsättningen gång på gång ställa sig frågan vad ett gott ledarskap egentligen innebär. Många har faktiskt aldrig ställt sig den. ■